

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

12 noiembrie 2015 *

„Trimitere preliminară — Articolele 34 TFUE și 110 TFUE — Directiva 94/62/CE — Articolul 1 alineatul (1) și articolele 7 și 15 — Vânzare la distanță și transport de băuturi alcoolice din alt stat membru — Acciză pe anumite ambalaje de băuturi — Scutire în cazul includerii ambalajelor într-un sistem de reținere a garanției pentru ambalaj și de returnare — Articolele 34 TFUE, 36 TFUE și 37 TFUE — Cerința unei autorizații de vânzare cu amănuntul a băuturilor alcoolice — Monopol de vânzare cu amănuntul a băuturilor alcoolice — Justificare — Protecția sănătății”

În cauza C-198/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Helsingin hovioikeus (Curtea de Apel Helsinki, Finlanda), prin decizia din 16 aprilie 2014, primită de Curte la 22 aprilie 2014, în procedura

Valev Visnapuu

împotriva

Kihlakunnansyyttäjä,

Suomen valtio – Tullihallitus,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul T. von Danwitz, președintele Camerei a patra, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a cincea, și domnii D. Šváby, A. Rosas, E. Juhász și C. Vajda (raportor), judecători,

avocat general: domnul Y. Bot

grefier: domnul I. Illessy, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 29 aprilie 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Visnapuu, de P. Snell, oikeustieteen kandidaatti;
- pentru guvernul finlandez, de S. Hartikainen, în calitate de agent;
- pentru guvernul suedez, de A. Falk și de U. Persson, în calitate de agenți;
- pentru guvernul norvegian, de T. Skjeie și de K. Nordland Hansen, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: finlandeza.

— pentru Comisia Europeană, de G. Wilms, de E. Sanfrutos Cano și de I. Koskinen, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 9 iulie 2015,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 34 TFUE, 36 TFUE, 37 TFUE și 110 TFUE, precum și a articolului 1 alineatul (1) și a articolelor 7 și 15 din Directiva 94/62/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 1994 privind ambalajele și deșeurile de ambalaje (JO L 365, p. 10, Ediție specială, 13/vol. 14, p. 238).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Visnapuu, care acționează pentru European Investment Group Oü (denumită în continuare „EIG”), pe de o parte, și Kihlakunnansyyttäjä (Parchetul districtual), pe de altă parte, în legătură cu vânzarea la distanță și cu livrarea de băuturi alcoolice consumatorilor finlandezi cu încălcarea reglementărilor finlandeze privind, printre altele, acciza pe anumite ambalaje de băuturi și vânzarea cu amănuntul a băuturilor alcoolice.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Potrivit articolului 1 alineatul (1) din Directiva 94/62, aceasta urmărește să armonizeze măsurile naționale privind gestionarea ambalajelor și a deșeurilor de la ambalaje, pe de o parte, pentru a preveni orice impact al acestora asupra mediului din toate statele membre, precum și din țări terțe sau pentru a reduce un astfel de impact, asigurând astfel un grad ridicat de protecție a mediului, și, pe de altă parte, pentru a asigura funcționarea pieței interne și pentru a evita obstacolele în calea comerțului, precum și denaturarea și limitarea concurenței din cadrul Uniunii Europene.
- 4 Articolul 2 alineatul (1) din directiva menționată prevede că aceasta are ca obiect toate ambalajele introduse pe piață din cadrul Uniunii și toate deșeurile de ambalaje, fie că sunt utilizate, fie că provin din industrie, comerț, birouri, magazine, servicii, gospodărie sau din orice alt domeniu, indiferent de materialul utilizat.
- 5 Articolul 3 punctul 1 din Directiva 94/62 definește noțiunea „ambalaje”. Primul său paragraf precizează printre altele că, în înțelesul acestei directive, „ambalaje” înseamnă toate produsele realizate din orice materiale, de orice natură, utilizate pentru a conține, a proteja, a manevra, a furniza și a prezenta bunurile, de la materii prime la bunuri prelucrate, de la producător la utilizator sau consumator.
- 6 Articolul 7 din Directiva 94/62, intitulat „Sistemele de returnare, colectare și recuperare”, prevede:

„(1) Statele membre trebuie să ia măsurile necesare în vederea stabilirii sistemelor astfel încât să asigure:

- (a) returnarea și/sau colectarea ambalajelor folosite și/sau a deșeurilor de ambalaje de la consumator, alt utilizator final sau de pe fluxul deșeurilor pentru a-l îndrepta spre cea mai bună alternativă de gestionare a deșeurilor;
- (b) re folosirea sau recuperarea, inclusiv reciclarea ambalajelor și/sau a deșeurilor de ambalaje colectate,

în vederea atingerii obiectivelor prevăzute în prezenta directivă.

Aceste sisteme sunt deschise participării agenților comerciali din sectoarele interesate și autorităților publice competente. Acestea se aplică și produselor importate, în condiții nediscriminatorii, inclusiv modalitățile detaliate și orice tarife impuse accesului la respectivele sisteme, și sunt proiectate astfel încât să evite barierele în calea comerțului sau denaturarea concurenței, în conformitate cu dispozițiile tratatului [FUE].

(2) Măsurile menționate la alineatul (1) trebuie să facă parte dintr-o politică care va reglementa toate ambalajele și deșeurile de ambalaje și iau în considerare în special cerințele privind protecția mediului și a sănătății, securității și igienei consumatorului, protecția calității, autenticitatea și caracteristicile tehnice ale bunurilor ambalate și ale materialelor utilizate și protecția drepturilor de proprietate industrială și comercială.”

7 Articolul 15 din Directiva 94/62, intitulat „Instrumente economice”, are următorul cuprins:

„Acționând în baza dispozițiilor specifice ale tratatului, Consiliul adoptă instrumente economice pentru a promova punerea în aplicare a obiectivelor prevăzute de prezenta directivă. În absența unor astfel de măsuri, statele membre pot adopta măsuri de punere în aplicare a acestor obiective[, cu respectarea] obligațiilor ce reies din tratat, în conformitate cu principiile care reglementează politica de mediu [a Uniunii], *inter alia*, principiul «poluatorul plătește».”

Dreptul finlandez

Legea privind accizele aplicabile anumitor ambalaje de băuturi

- 8 Potrivit articolului 5 din Legea nr. 1037/2004 privind accizele aplicabile anumitor ambalaje de băuturi (eräiden juomapakkausten valmisteverosta annettu laki, denumită în continuare „Legea privind accizele aplicabile anumitor ambalaje de băuturi”), această acciză este de 51 de eurocenți per litru de produs ambalat.
- 9 Potrivit articolului 4 din legea menționată, supunerea la plata accizei aplicabile anumitor ambalaje de băuturi este guvernată, printre altele, de Legea nr. 1469/94 privind accizele (valmisteverotuslaki, denumită în continuare „Legea privind accizele”).
- 10 Articolul 6 din Legea privind accizele aplicabile anumitor ambalaje de băuturi scutește de la plata accizei, printre altele, ambalajele de băuturi incluse într-un sistem de returnare operațional. Prin „sistem de returnare operațional” se înțelege un sistem de reținere a garanției pentru ambalaj prin care ambalatorul sau importatorul de băuturi asigură, pe cont propriu sau în modul prevăzut de Legea nr. 1072/1993 privind deșeurile (jätelaki, denumită în continuare „Legea privind deșeurile”) ori de dispozițiile corespunzătoare aplicabile în provincia Ahvenanmaa (Finlanda), re folosirea sau reciclarea ambalajelor de băuturi, astfel încât acestea să fie re folosite sau reciclate.

Legea privind accizele

- 11 Potrivit articolului 2 primul paragraf din Legea privind accizele în vigoare la data faptelor, în lipsa unor dispoziții contrare, această lege guverna perceperea accizelor aplicabile printre altele alcoolului și băuturilor alcoolice.
- 12 Din articolul 3 primul paragraf din Legea privind accizele rezultă că produsele supuse accizelor sunt cele menționate la articolul 2 din această lege, care sunt fabricate sau introduse în Finlanda din alt stat membru, precum și produsele importate dintr-o țară terță.

- 13 Articolul 10 primul paragraf din Legea privind accizele prevede că, dacă nu a fost desemnat niciun reprezentant fiscal în cadrul unei vânzări la distanță, vânzătorul trebuie să plătească accizele pentru produsele primite în Finlanda. În cazul în care un particular a recurs la o altă modalitate decât vânzarea la distanță pentru a achiziționa produse din alt stat membru, iar aceste produse sunt transportate în Finlanda de un alt particular sau de un profesionist, accizele sunt datorate de particular, de cel care participă la transport sau de cel care deține produsele în Finlanda. Al cincilea paragraf al aceluiași articol prevede că, în cazurile diferite de cele menționate la acest articol, acciza este datorată de orice persoană care, în scopuri comerciale sau în alte scopuri, primește sau deține produse supuse accizelor și care, la momentul primirii sau al achiziției lor, știa sau ar fi trebuit în mod rezonabil să știe că aceste produse nu au fost impozitate în Finlanda.
- 14 Articolul 7 punctul 6 din Legea privind accizele definește vânzarea la distanță ca fiind o vânzare în cadrul căreia o altă persoană decât antrepozitarul autorizat sau un operator înregistrat sau neînregistrat cumpără din alt stat membru produse supuse accizelor, pe care vânzătorul la distanță sau o persoană care acționează în numele acestuia le expediază sau le transportă direct din alt stat membru. Punctul 6 litera a) al acestui articol definește vânzătorul la distanță drept un vânzător care vinde produse în Finlanda conform punctului 6 menționat.
- 15 Articolul 9 din Legea privind accizele prevede printre altele că, înainte de exportul produselor în Finlanda din alt stat membru, orice agent economic neînregistrat și orice persoană impozabilă în sensul articolului 10 al patrulea paragraf din această lege, precum și orice vânzător la distanță care nu are un reprezentant fiscal în Finlanda trebuie să declare produsele în cauză la administrația vamală prevăzută la articolul 25 din legea menționată și să constituie o garanție pentru plata accizelor la care sunt supuse produsele în discuție.
- 16 Potrivit articolului 18 primul paragraf din Legea privind accizele, produsele supuse accizelor în alt stat membru, care sunt transportate de un particular în Finlanda din alt stat membru, sunt scutite de la plata accizelor dacă sunt destinate uzului personal al acestui particular.

Legea privind deșeurile

- 17 La data faptelor relevante, stabilirea unui sistem de returnare operațional referitor la ambalajele de băuturi și afilierea la sistemul menționat erau guvernate de Legea privind deșeurile. Potrivit articolului 18 g primul paragraf din această lege, un producător, de exemplu un ambalator sau un importator, își poate îndeplini obligațiile prin asocierea cu alți producători și operatori, prin constituirea unei asociații sau a unei fundații cu capacitate juridică, cum ar fi un grup de producători, prin afilierea la o astfel de asociație sau prin încheierea unei convenții cu aceasta.
- 18 Articolul 18 g al doilea paragraf din Legea privind deșeurile prevede că obligațiile din cadrul unui grup de producători fac obiectul unei repartizări echitabile între producători și alți posibili operatori în funcție de natura și de amploarea activităților și astfel încât să nu se creeze un obstacol în calea comerțului sau o denaturare a concurenței. Grupul de producători acceptă ca asociat, membru sau cocontractant, în aceleași condiții ca producătorii care sunt deja integrați în grup, orice nou producător pentru care, având în vedere producția sa nesemnificativă sau pentru orice alt motiv, ar fi nerezonabil din punct de vedere economic să asigure singur refolosirea, recuperarea și orice altă formă de gestionare a deșeurilor.

Legea privind alcoolul

- 19 Articolul 1 din Legea nr. 1143/1994 privind alcoolul (alkoholilaki, denumită în continuare „Legea privind alcoolul”) prevede că obiectivul acestei legi este prevenirea efectelor negative ale substanțelor alcoolice asupra societății, a vieții sociale și a sănătății prin controlul consumului de alcool.

- 20 Potrivit articolului 8 din Legea privind alcoolul, pot fi importate fără autorizație specială băuturile alcoolice destinate consumului propriu sau în scopuri comerciale sau profesionale, regimul importului pentru consumul propriu fiind precizat la articolul 10 din această lege. Articolul 8 din legea menționată mai precizează că persoana care utilizează băuturi alcoolice în scopuri comerciale sau profesionale are nevoie, în activitatea sa, de autorizația specială de import al băuturilor alcoolice prevăzută de această lege.
- 21 În ceea ce privește importul de băuturi alcoolice pentru consumul propriu, care nu este supus unei cerințe de autorizare, instanța de trimitere subliniază că, în diferite linii directe și comunicări, autoritățile finlandeze au precizat că, atunci când un particular comandă astfel de băuturi în străinătate, dreptul de proprietate asupra acestor băuturi trebuie să îi fi fost transferat în mod incontestabil înainte ca băuturile menționate să fie importate. În această privință, este necesar ca autorul comenzii să transporte el însuși băuturile alcoolice sau să încredințeze transportul lor unui terț, altul decât vânzătorul.
- 22 Articolul 13 primul paragraf din Legea privind alcoolul prevede că, în afara excepțiilor prevăzute la articolul 14 din această lege, societatea de stat pentru comercializarea alcoolului, denumită Alko Oy (în continuare, „Alko”), deține monopolul vânzării cu amănuntul a băuturilor alcoolice.
- 23 Potrivit articolului 13 al doilea paragraf din Legea privind alcoolul, Alko are dreptul de a vinde cu amănuntul băuturile alcoolice prevăzute la primul paragraf al acestei dispoziții numai într-un magazin de băuturi alcoolice autorizat de autorități, adecvat prin amplasarea sa și care permite organizarea eficientă a supravegherii.
- 24 În temeiul articolului 13 al treilea paragraf din Legea privind alcoolul, în pofida dispozițiilor celui de al doilea paragraf al acestui articol, Alko poate vinde cu amănuntul băuturi alcoolice prin expedierea lor la client sau la cumpărător, conform unor dispoziții adoptate prin decret.
- 25 Cu toate acestea, articolul 14 din Legea privind alcoolul stabilește două derogări de la monopolul vânzării cu amănuntul a băuturilor alcoolice de către Alko.
- 26 Articolul 14 primul paragraf din Legea privind alcoolul prevede că băuturile alcoolice obținute prin fermentare și care au o concentrație de alcool etilic de maximum 4,7% în volum pot fi vândute cu amănuntul nu numai de Alko, ci și de orice persoană care a obținut o autorizație de vânzare cu amănuntul de la autoritatea competentă.
- 27 Potrivit celui de al doilea paragraf al articolului 14 menționat, vânzarea cu amănuntul a băuturilor alcoolice obținute prin fermentare și care au o concentrație de alcool etilic ce nu depășește 13% în volum poate fi făcută atât de Alko, cât și de orice persoană căreia autoritatea competentă i-a permis să fabrice produsul în cauză, pe baza unor condiții stabilite de Ministerul Afacerilor Sociale și Sănătății.
- 28 Al treilea paragraf al aceluiași articol prevede că autorizația de vânzare cu amănuntul a băuturilor alcoolice poate fi acordată oricărei persoane despre care se consideră că îndeplinește condițiile necesare și prezintă încrederea cerută.
- 29 Articolul 14 al patrulea paragraf din Legea privind alcoolul precizează că vânzarea cu amănuntul prevăzută la primul și la al doilea paragraf ale acestui articol pot fi efectuate numai într-un punct de vânzare autorizat de autorități, care îndeplinește condițiile privind amplasarea și spațiul de vânzare, precum și pe cele privind funcționarea și în care vânzarea este organizată astfel încât să fie posibilă o supraveghere eficientă.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 30 EIG, al cărei sediu se află în Estonia și care este controlată de domnul Visnapuu, a exploatat un site denumit „www.alkotaxi.eu”, prin intermediul căruia rezidenții finlandezi puteau cumpăra diferite mărci de băuturi alcoolice slab sau puternic alcoolizate. După achitarea cumpărăturilor, EIG asigura, pentru o parte dintre clienții săi, livrarea la domiciliu, din Estonia în Finlanda.
- 31 EIG nu a declarat importul de băuturi alcoolice la administrația vamală finlandeză, astfel încât nu a fost aplicată nicio acciză. EIG nu a desemnat un reprezentant fiscal în sensul articolului 7 al șaptelea paragraf din Legea privind accizele, care să fi avut posibilitatea de a plăti la administrația vamală finlandeză accizele aferente produselor expediate în Finlanda. Anterior expedierii produselor către Finlanda, EIG nici nu a declarat în vamă produsele care urmau să fie expediate, nici nu a constituit o garanție privind plata accizelor. În plus, EIG a omis și să plătească accizele pe anumite ambalaje de băuturi pentru ambalajele băuturilor respective. În sfârșit, în ceea ce privește livrarea către cumpărător după importul băuturilor alcoolice, EIG nu deținea o autorizație de vânzare cu ridicata sau cu amănuntul, în sensul articolului 8 din Legea privind alcoolul.
- 32 Întemeindu-se pe urmărirea penală efectuată de Parchetul districtual, Helsingin käräjäoikeus (Tribunalul de Primă Instanță din Helsinki) a considerat dovedit faptul că activitățile EIG dintre 24 iunie 2009 și 18 august 2009 au determinat neaplicarea accizelor la importul în Finlanda a 4 507,30 litri de bere, a 1 499,40 litri de cidru, a 238,70 litri de vin și a 3 450,30 litri de băuturi spirtoase. Astfel, în total, s-a eludat plata sumei de 23 144,89 de euro, reprezentând accize pe băuturi alcoolice, și a sumei de 5 233,52 de euro, reprezentând accize pe anumite ambalaje de băuturi, cuantumumul cumulat fiind de 28 378,40 de euro.
- 33 În plus, tribunalul menționat a considerat că domnul Visnapuu transportase cantitățile de băuturi alcoolice indicate mai sus din Estonia în Finlanda și le vânduse în Finlanda. Pentru acest motiv, l-a condamnat pe domnul Visnapuu la 8 luni de închisoare cu suspendare pentru fraudă fiscală gravă și pentru infracțiunea de încălcare a Legii privind alcoolul. De asemenea, domnul Visnapuu a fost obligat să plătească statului finlandez un cuantum de 28 378,40 de euro reprezentând taxele neplătite, la care se adăugau dobânzile, precum și o compensație pentru cheltuielile de judecată.
- 34 În cadrul apelului său în fața instanței de trimitere, domnul Visnapuu a solicitat, pe de o parte, anularea urmăririi penale și a obligării sale la plata de daune interese, precum și, pe de altă parte, rambursarea cheltuielilor sale de judecată, majorate cu dobânzile aferente. Cu titlu subsidiar, acesta a solicitat instanței de trimitere să sesizeze Curtea cu o cerere de decizie preliminară.
- 35 Instanța de trimitere subliniază că desfășurarea faptelor nu este contestată în apel. Clienții finlandezi au comandat băuturi alcoolice pe site-ul EIG, iar domnul Visnapuu, în calitate de reprezentant al EIG, a livrat aceste băuturi către o parte dintre clienți, importându-le din Estonia cu destinația Finlanda, deși nu deținea autorizația prevăzută la articolul 8 primul paragraf din Legea privind alcoolul. EIG, care nu a instituit un sistem de reciclare sau de re folosire a ambalajelor de băuturi și nu a aderat la un astfel de sistem, nu a depus nicio declarație la administrația vamală atunci când băuturile alcoolice menționate au ajuns la destinație, astfel încât nu a fost aplicată nicio acciză. În cadrul procedurii de apel, nu se contestă nici că domnul Visnapuu a importat cantitățile de băuturi alcoolice constatate de Helsingin käräjäoikeus (Tribunalul de Primă Instanță din Helsinki) și nici că acesta s-a sustras de la plata impozitelor menționate în hotărârea pronunțată de acest tribunal.
- 36 Instanța de trimitere consideră că aplicarea legislației naționale în cauza principală ridică mai multe probleme legate de dreptul Uniunii, care pot fi împărțite după cum se referă, pe de o parte, la reglementarea privind acciza pe anumite ambalaje de băuturi sau, pe de altă parte, la cerința obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul în Finlanda.

37 În aceste condiții, Helsingin hovioikeus (Curtea de Apel Helsinki) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Validitatea reglementării finlandeze privind accizele aplicabile anumitor ambalaje de băuturi, potrivit căreia această taxă se aplică în cazul în care ambalajul nu este inclus într-un sistem de returnare, trebuie apreciată [în raport] cu articolul 110 TFUE, iar nu în raport cu articolul 34 TFUE? Sistemul de returnare în discuție trebuie să fie un sistem de reținere a garanției pentru ambalaj, prin care ambalatorul sau importatorul băuturilor asigură – pe cont propriu sau în conformitate cu modalitatea prevăzută de Legea finlandeză privind deșeurile sau de prevederile corespunzătoare aplicabile în provincia Ahvenanmaa [Finlanda] – re folosirea sau recuperarea ambalajelor de băuturi, astfel încât acestea să fie re folosite sau recuperate ca materie primă.
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare: reglementarea menționată este conformă cu articolul 1 alineatul (1) și cu articolele 7 și 15 din Directiva 94/62, în condițiile în care se ia în considerare și articolul 110 TFUE?
- 3) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare: reglementarea menționată este conformă cu articolul 1 alineatul (1) și cu articolele 7 și 15 din Directiva 94/62, în condițiile în care se ia în considerare și articolul 34 TFUE?
- 4) În cazul unui răspuns negativ la a treia întrebare: reglementarea [citată anterior] trebuie considerată validă din perspectiva articolului 36 TFUE?
- 5) În situația în care un cumpărător finlandez a cumpărat, prin internet sau prin alt mijloc de vânzare la distanță, de la un vânzător care activează în alt stat membru băuturi alcoolice pe care vânzătorul le transportă în Finlanda, cerința potrivit căreia, pentru activitatea care vizează băuturile alcoolice care urmează a fi importate, orice persoană care utilizează aceste băuturi în scopuri comerciale trebuie să dețină o autorizație specială pentru vânzarea cu amănuntul poate fi calificată ca privind existența sau funcționarea unui monopol, astfel încât să nu i se opună dispozițiile articolului 34 TFUE, ci să trebuiască apreciată în lumina articolului 37 TFUE?
- 6) În cazul unui răspuns afirmativ la a cincea întrebare: cerința privind deținerea autorizației este conformă cu condițiile monopolurilor naționale cu caracter comercial în sensul articolului 37 TFUE?
- 7) În cazul unui răspuns negativ la a cincea întrebare și în situația în care în speță trebuie să se aplice articolul 34 TFUE: reglementarea finlandeză în temeiul căreia, la comandarea unor băuturi alcoolice prin internet sau prin alt mijloc de vânzare la distanță, importul băuturilor pentru consum propriu este permis doar dacă importul a fost realizat de către persoana care dă comanda sau de către un terț independent de vânzător, altfel impunându-se deținerea unei autorizații prevăzute în Legea privind alcoolul, constituie o restricție cantitativă la import sau o măsură cu efect echivalent, care încalcă prevederile articolului 34?
- 8) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară: se poate considera că reglementarea este justificată și proporțională din perspectiva protecției sănătății și a vieții persoanelor?”

Cu privire la întrebările preliminare

38 Este necesar să se examineze separat prima-a patra întrebare, care se referă la reglementarea privind acciza pe anumite ambalaje de băuturi, și a cincea-a opta întrebare, care privesc cerința obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul în Finlanda.

Cu privire la prima-a patra întrebare

- 39 Prin intermediul primelor patru întrebări formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 34 TFUE și 110 TFUE, precum și articolul 1 alineatul (1) și articolele 7 și 15 din Directiva 94/62 trebuie să fie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, care instituie o acciză pe anumite ambalaje de băuturi, dar prevede o scutire în cazul includerii acestor ambalaje într-un sistem de returnare operațional.

Cu privire la aplicabilitatea dispozițiilor tratatului

- 40 Dat fiind că prima-a patra întrebare adresate se referă atât la prevederi ale Directivei 94/62, cât și la dispoziții ale tratatului, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, orice măsură națională într-un domeniu care a făcut obiectul unei armonizări exhaustive la nivelul Uniunii trebuie să fie apreciată în raport cu dispozițiile acestei măsuri de armonizare, iar nu cu dispozițiile din dreptul primar (Hotărârea UNIC și Uni.co.pel, C-95/14, EU:C:2015:492, punctul 33 și jurisprudența citată).
- 41 În consecință, este necesar să se stabilească în prealabil dacă armonizarea efectuată prin articolul 1 alineatul (1) și prin articolele 7 și 15 din Directiva 94/62 are un caracter exhaustiv.
- 42 În acest scop, îi revine Curții sarcina să interpreteze dispozițiile respective ținând seama nu numai de termenii acestora, ci și de contextul lor și de obiectivele urmărite de reglementarea din care dispozițiile menționate fac parte (Hotărârea UNIC și Uni.co.pel, C-95/14, EU:C:2015:492, punctul 35 și jurisprudența citată).
- 43 Potrivit articolului 1 alineatul (1) din Directiva 94/62, aceasta urmărește să armonizeze măsurile naționale privind gestionarea ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, pe de o parte, pentru a preveni orice impact al acestora asupra mediului din toate statele membre, precum și din țări terțe sau pentru a reduce un astfel de impact, asigurând astfel un grad ridicat de protecție a mediului, și, pe de altă parte, pentru a asigura funcționarea pieței interne și pentru a evita obstacolele în calea comerțului și denaturarea și limitarea concurenței din cadrul Uniunii.
- 44 Curtea a avut deja ocazia să statueze că articolul 5 din Directiva 94/62 nu efectuează o armonizare exhaustivă a sistemelor naționale destinate să încurajeze refolosirea ambalajelor (a se vedea în acest sens Hotărârea Radlberger Getränkegesellschaft și S. Spitz, C-309/02, EU:C:2004:799, punctul 56, precum și Hotărârea Comisia/Germania, C-463/01, EU:C:2004:797, punctul 44). În această privință, Curtea a arătat printre altele că articolul 5 menționat nu permite statelor membre să favorizeze sistemele de refolosire a ambalajelor decât „în conformitate cu dispozițiile tratatului” (a se vedea Hotărârea Radlberger Getränkegesellschaft și S. Spitz, C-309/02, EU:C:2004:799, punctul 58, precum și Hotărârea Comisia/Germania, C-463/01, EU:C:2004:797, punctul 46).
- 45 În mod similar, articolul 7 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 94/62 prevede că sistemele de returnare și/sau de colectare, precum și sistemele de refolosire sau de recuperare se aplică și produselor importate, în condiții nediscriminatorii, inclusiv modalitățile detaliate și orice tarife impuse accesului la respectivele sisteme, și sunt proiectate astfel încât să evite barierele în calea comerțului sau denaturarea concurenței, „în conformitate cu dispozițiile tratatului”.
- 46 Prin urmare, la fel ca articolul 5 din Directiva 94/62, articolul 7 din aceasta nu efectuează o armonizare exhaustivă, ci face trimitere la dispozițiile relevante ale tratatului.

- 47 În ceea ce privește articolul 15 din Directiva 94/62, acesta nu efectuează o armonizare, ci abilitază Consiliul să adopte instrumente economice pentru a promova punerea în aplicare a obiectivelor prevăzute de această directivă sau, în lipsa acestora, abilitază statele membre care acționează „[cu respectarea] obligațiilor ce reies din tratat”. Astfel, această dispoziție necesită de asemenea aplicarea dispozițiilor relevante ale tratatului.
- 48 Rezultă din ceea ce precedă că armonizarea efectuată prin articolul 1 alineatul (1) și prin articolele 7 și 15 din Directiva 94/62 nu are un caracter exhaustiv, așa cum a subliniat avocatul general la punctul 75 din concluzii. În consecință, măsurile naționale care pun în aplicare aceste articole trebuie să fie apreciate nu numai în raport cu dispozițiile acestei directive, ci și în raport cu dispozițiile relevante ale dreptului primar.

Cu privire la aplicabilitatea articolului 34 TFUE sau a articolului 110 TFUE

- 49 Având în vedere că măsurile naționale care pun în aplicare articolul 1 alineatul (1) și articolele 7 și 15 din Directiva 94/62 trebuie să fie apreciate în raport cu dispozițiile relevante ale dreptului primar, este necesar să se stabilească dacă o reglementare care instituie o acciză pe anumite ambalaje de băuturi, precum cea în discuție în litigiul principal, trebuie să fie apreciată în raport cu articolul 34 TFUE și/sau cu articolul 110 TFUE. Domnul Visnapuu, guvernul finlandez și Comisia Europeană consideră că această reglementare trebuie să fie apreciată în lumina articolului 110 TFUE.
- 50 Curtea a statuat în repetate rânduri că domeniile de aplicare ale articolelor 34 TFUE și 110 TFUE se exclud reciproc. Astfel, reiese dintr-o jurisprudență constantă că domeniul de aplicare al articolului 34 TFUE nu include obstacolele prevăzute de alte dispoziții specifice și că obstacolele de natură fiscală prevăzute la articolul 110 TFUE nu fac obiectul interdicției prevăzute la articolul 34 TFUE (a se vedea în special Hotărârea Tatu, C-402/09, EU:C:2011:219, punctul 33).
- 51 O sarcină pecuniară constituie un impozit intern în sensul articolului 110 TFUE dacă face parte dintr-un regim general de redevențe interne care include în mod sistematic categorii de produse potrivit unor criterii obiective aplicate indiferent de originea sau de destinația produselor (a se vedea în special Hotărârea Koornstra, C-517/04, EU:C:2006:375, punctul 16, precum și Hotărârea Stadtgemeinde Frohnleiten și Gemeindebetriebe Frohnleiten, C-221/06, EU:C:2007:657, punctul 31).
- 52 În speță, din cuprinsul punctelor 8-10 din prezenta hotărâre reiese că reglementarea în discuție în litigiul principal stabilește o acciză pe anumite ambalaje de băuturi, în valoare de 51 de eurocenți pe litrul de produs ambalat, dar că sunt scutite de această acciză ambalajele de băuturi incluse într-un sistem de returnare operațional.
- 53 În lumina acestor caracteristici, trebuie să se constate, pe de o parte, că acciza în discuție în litigiul principal este o sarcină pecuniară care face parte dintr-un regim general de redevențe interne ce include în mod sistematic o categorie de produse, și anume ambalajele de băuturi. În această privință, Curtea a avut deja ocazia să statueze că deșeurile destinate eliminării trebuie să fie considerate produse, în sensul articolului 110 TFUE (Hotărârea Stadtgemeinde Frohnleiten și Gemeindebetriebe Frohnleiten, C-221/06, EU:C:2007:657, punctele 36-38). Prin urmare, trebuie să se considere că o acciză pe anumite ambalaje de băuturi se aplică asupra unor produse în sensul acestei dispoziții.
- 54 Pe de altă parte, din decizia de trimitere reiese că această acciză se aplică pe ambalajele de băuturi în funcție de criterii obiective aplicate independent de originea sau de destinația lor. Astfel, această acciză se aplică atât pe ambalajele de băuturi de origine națională, cât și pe ambalajele de băuturi importate, în cazul în care aceste ambalaje nu au fost incluse într-un sistem de returnare operațional.

55 Rezultă din ceea ce precedă că o acciză pe anumite ambalaje de băuturi, precum cea în discuție în litigiul principal, constituie un impozit intern în sensul articolului 110 TFUE. În aplicarea jurisprudenței amintite la punctul 50 din prezenta hotărâre, o astfel de acciză trebuie să fie apreciată în raport cu articolul 110 TFUE, cu excluderea articolului 34 TFUE.

Cu privire la interpretarea articolului 110 TFUE

56 Guvernul finlandez și Comisia consideră că reglementarea care introduce o acciză pe anumite ambalaje de băuturi în discuție în litigiul principal este conformă articolului 110 TFUE. La polul opus, domnul Visnapuu arată că această reglementare este discriminatorie și contrară articolului 110 TFUE, din moment ce un vânzător care operează din alt stat membru nu poate, în practică, să se afilieze la un sistem de returnare operațional.

57 Potrivit articolului 110 primul paragraf TFUE, niciun stat membru nu aplică, direct sau indirect, produselor altor state membre impozite interne de orice natură mai mari decât cele care se aplică, direct sau indirect, produselor naționale similare. Potrivit celui de al doilea paragraf al acestei dispoziții, niciun stat membru nu aplică produselor altor state membre impozite interne de natură să protejeze indirect alte sectoare de producție.

58 În cauza principală, nu reiese din niciun element din dosarul prezentat Curții că Legea privind accizele aplicabile anumitor ambalaje de băuturi, în discuție în litigiul principal, ar fi de natură să protejeze indirect alte sectoare de producție naționale decât ambalajele de băuturi, în sensul articolului 110 al doilea paragraf TFUE. Prin urmare, este necesar ca aprecierea Curții să fie limitată la primul paragraf al acestui articol și să se examineze dacă impozitul care se aplică în temeiul acestei accize ambalajelor de băuturi importate este mai mare decât cel care se aplică ambalajelor de băuturi de origine națională.

59 Conform unei jurisprudențe consacrate, există o încălcare a articolului 110 primul paragraf TFUE atunci când impozitul aplicat produsului importat și cel aplicat produsului național similar sunt calculate diferit și potrivit unor metode diferite, care conduc, fie chiar și numai în anumite cazuri, la un impozit mai mare aplicat produsului importat. Astfel, în temeiul respectivei dispoziții, accizele asupra produselor provenind din alte state membre nu pot fi superioare celor aplicate produselor naționale similare (Hotărârea Brzeziński, C-313/05, EU:C:2007:33, punctul 29 și jurisprudența citată).

60 În cauza principală, guvernul finlandez și Comisia arată, în mod întemeiat, că modalitățile de impunere a accizei pe anumite ambalaje de băuturi, și anume cuantumul, baza de impozitare și condițiile de scutire, sunt redactate în mod identic pentru ambalajele de băuturi provenind din alte state membre și pentru produsele naționale similare. Prin urmare, așa cum a subliniat avocatul general la punctele 79 și 80 din concluzii, în speță nu poate fi constatată nicio discriminare directă care afectează ambalajele de băuturi provenind din alte state membre, în sensul articolului 110 primul paragraf TFUE.

61 Cu toate acestea, domnul Visnapuu arată că condițiile stabilite pentru a putea beneficia de scutirea acordată pentru includerea ambalajelor de băuturi într-un sistem de returnare operațional sunt discriminatorii în mod indirect, întrucât un vânzător la distanță, care practică comerțul online din alt stat membru, nu poate beneficia niciodată de această scutire.

62 În susținerea acestui argument, domnul Visnapuu afirmă că afilierea la un sistem de returnare operațional reprezintă un cost prohibitiv pentru un vânzător la distanță care practică comerțul online din alt stat membru, din cauza, printre altele, a obligației de a înscrie anumite mențiuni pe ambalajele de băuturi și a obligației de a constitui o garanție și de a achita o taxă de afiliere. Domnul Visnapuu adaugă că crearea unui sistem propriu de returnare operațional nu este o opțiune viabilă din punct de vedere economic pentru o întreprindere mică de comerț online, din cauza costurilor fixe de exploatare a unui astfel de sistem.

63 În această privință, este necesar să se arate că dificultățile invocate de domnul Visnapuu, chiar dacă s-ar dovedi reale, nu ar atesta o diferență de tratament între ambalajele de băuturi provenind din alte state membre și produsele naționale similare, în sensul articolului 110 primul paragraf TFUE. Astfel, nu se poate deduce din asemenea dificultăți, întâmpinate de un mic operator care practică vânzarea la distanță în încercarea de a se afilia la un sistem de returnare operațional sau de a crea un astfel de sistem, că ambalajele de băuturi provenind din alte state membre sunt mai puțin susceptibile de a beneficia de scutirea prevăzută în cazul includerii într-un asemenea sistem și că, prin urmare, fac obiectul unei impozitări mai împovărătoare decât cea a produselor naționale similare.

64 Pe de altă parte, după cum a susținut guvernul finlandez în ședință și astfel cum a arătat avocatul general la punctele 89-91 din concluzii, asemenea dificultăți sunt identice pentru micii operatori cu sediul în Finlanda și pentru cei care au sediul în alt stat membru.

65 Rezultă din cele ce precedă că articolul 110 TFUE nu se opune unei reglementări naționale care instituie o acciză pe anumite ambalaje de băuturi, precum cea în discuție în litigiul principal.

Cu privire la interpretarea articolului 1 alineatul (1) și a articolelor 7 și 15 din Directiva 94/62

66 Instanța de trimitere solicită de asemenea Curții să stabilească dacă articolul 1 alineatul (1) și articolele 7 și 15 din Directiva 94/62 se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care instituie o acciză pe anumite ambalaje de băuturi. Guvernul finlandez și Comisia arată că această reglementare este conformă cu dispozițiile Directivei 94/62.

67 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că ambalajele de băuturi constituie „ambalaje” în sensul articolului 3 punctul 1 din Directiva 94/62 și, prin urmare, fac parte din domeniul de aplicare al acestei directive, în temeiul articolului 2 alineatul (1) din aceasta.

68 Cu toate acestea, Curtea constată că niciuna dintre dispozițiile articolului 1 alineatul (1) și ale articolelor 7 și 15 din Directiva 94/62 nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care instituie o acciză pe anumite ambalaje de băuturi.

69 În ceea ce privește în special articolul 7 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 94/62, această dispoziție impune ca sistemele de returnare, de colectare, de re folosire sau de recuperare a ambalajelor folosite și/sau a deșeurilor de ambalaje să se aplice și produselor importate, în condiții nediscriminatorii, și să fie proiectate astfel încât să evite barierele în calea comerțului sau denaturarea concurenței, în conformitate cu dispozițiile tratatului.

70 Cu toate acestea, trebuie arătat că această obligație privește funcționarea unor astfel de sisteme, iar nu a unui regim de accize pe anumite ambalaje de băuturi, precum cel în discuție în litigiul principal, cu privire la care s-a constatat, în plus, la punctul 63 din prezenta hotărâre, că nu presupune nicio discriminare față de ambalajele de băuturi provenind din alte state membre.

71 Pe de altă parte, guvernul finlandez a arătat în această privință că, potrivit articolului 18 g al doilea paragraf din Legea privind deșeurile, obligațiile din cadrul unui grup de producători fac obiectul unei repartizări echitabile între producători și alți posibili operatori în funcție de natura și de amploarea activităților și astfel încât să nu se creeze un obstacol în calea comerțului sau o denaturare a concurenței. Această dispoziție obligă de asemenea un grup de producători să accepte ca asociat, membru sau cocontractant, în aceleași condiții ca producătorii care sunt deja integrați în grup, orice nou producător pentru care, având în vedere producția sa nesemnificativă sau pentru orice alt motiv, ar fi nerezonabil din punct de vedere economic să asigure singur re folosirea, recuperarea și orice altă formă de gestionare a deșeurilor.

- 72 În ceea ce privește articolul 15 din Directiva 94/62, acesta permite Consiliului să adopte „instrumente economice pentru a promova punerea în aplicare a obiectivelor prevăzute de prezenta directivă”. În absența unor măsuri adoptate de Consiliu, această dispoziție autorizează statele membre să adopte „măsuri de punere în aplicare a acestor obiective[, cu respectarea] obligațiilor ce reies din tratat, în conformitate cu principiile care reglementează politica comunitară de mediu, *inter alia*, principiul «poluatorul plătește»”.
- 73 O reglementare care stabilește o acciză pe anumite ambalaje de băuturi, precum cea în discuție în litigiul principal, poate fi calificată drept măsură adoptată de un stat membru și care vizează realizarea obiectivelor definite de Directiva 94/62, în sensul articolului 15 din aceasta. Astfel, după cum a afirmat guvernul finlandez, această reglementare stimulează operatorii să adere la un sistem de returnare a ambalajelor de băuturi sau să își creeze propriul sistem de returnare pentru a nu plăti această acciză.
- 74 În aplicarea articolului 15 din Directiva 94/62, o asemenea măsură trebuie adoptată în conformitate cu principiile care reglementează politica de mediu a Uniunii, *inter alia* principiul „poluatorul plătește”, și cu respectarea obligațiilor care decurg din tratat. Or, guvernul finlandez a precizat în mod întemeiat, în ședință, că reglementarea în discuție în litigiul principal pune în aplicare principiul „poluatorul plătește”, dat fiind că acciza trebuie plătită de operatorii care nu aderă la un sistem de returnare a ambalajelor de băuturi. În plus, s-a constatat deja că o astfel de reglementare este conformă cu obligațiile care decurg din articolul 110 TFUE.
- 75 Rezultă din cele ce precedă că articolul 1 alineatul (1) și articolele 7 și 15 din Directiva 94/62 nu se opun unei reglementări care instituie o acciză pe anumite ambalaje de băuturi, precum cea în discuție în litigiul principal.
- 76 Având în vedere toate considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima-a patra întrebare că articolul 110 TFUE, precum și articolul 1 alineatul (1) și articolele 7 și 15 din Directiva 94/62 trebuie să fie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări a unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, care instituie o acciză pe anumite ambalaje de băuturi, dar prevede o scutire în cazul includerii acestor ambalaje într-un sistem de returnare operațional.

Cu privire la a cincea-a opta întrebare

- 77 Prin intermediul celor de a cincea-a opta întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 34 TFUE, 36 TFUE și 37 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia un vânzător stabilit în alt stat membru este supus cerinței obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul către consumatori care locuiesc în primul stat membru, atunci când acest vânzător asigură transportul băuturilor respective sau încredințează transportul lor unui terț.

Cu privire la aplicabilitatea articolului 34 TFUE sau a articolului 37 TFUE

- 78 Cu titlu introductiv, este necesar să se stabilească dacă cerința obținerii unei autorizații, în discuție în litigiul principal, trebuie să fie apreciată în lumina articolului 34 TFUE sau a articolului 37 TFUE.
- 79 În acest scop, trebuie rezumat contextul normativ și factual al cauzei principale.
- 80 Articolul 13 din Legea privind alcoolul stabilește un monopol cu caracter comercial căruia i s-a conferit un drept de exclusivitate pentru vânzarea cu amănuntul în Finlanda a băuturilor alcoolice. Acest monopol a fost încredințat Alko.

- 81 Cu toate acestea, articolul 14 din Legea privind alcoolul stabilește două derogări de la monopolul încredințat Alko. În temeiul primului paragraf al acestui articol, băuturile alcoolice obținute prin fermentare și care au o concentrație de alcool etilic de maximum 4,7 % în volum pot fi vândute cu amănuntul nu numai de Alko, ci și de orice persoană care a obținut o autorizație de vânzare cu amănuntul de la autoritatea competentă. Potrivit celui de al doilea paragraf al articolului menționat, vânzarea cu amănuntul a băuturilor alcoolice obținute prin fermentare și care au o concentrație de alcool etilic ce nu depășește 13 % în volum poate fi făcută atât de Alko, cât și de orice persoană căreia autoritatea competentă i-a permis să fabrice produsul în cauză, pe baza unor condiții stabilite de Ministerul Afacerilor Sociale și Sănătății.
- 82 În temeiul articolului 8 din Legea privind alcoolul, orice persoană care utilizează băuturi alcoolice în scopuri comerciale sau profesionale are nevoie de autorizația specială prevăzută de această lege pentru importul de băuturi alcoolice în scopul activității în cauză. Potrivit observațiilor guvernului finlandez, autorizația specială prevăzută la articolul 8 din Legea privind alcoolul poate consta, printre altele, într-o autorizație de vânzare cu amănuntul, prevăzută la articolul 14 primul paragraf din această lege.
- 83 În ceea ce privește cauza principală, nu se contestă faptul că nici EIG, nici domnul Visnapuu nu dispuneau de autorizația de vânzare cu amănuntul necesară în temeiul articolelor 8 și 14 din Legea privind alcoolul pentru a importa băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul către consumatori care locuiesc în Finlanda.
- 84 În lumina acestui context este necesar să se stabilească dacă cerința obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul către consumatori care locuiesc în Finlanda, în discuție în litigiul principal, trebuie să fie apreciată în lumina articolului 34 TFUE sau a articolului 37 TFUE.
- 85 Potrivit guvernelor finlandez și norvegian, regimul de monopol stabilit la articolul 13 din Legea privind alcoolul trebuie apreciat în raport cu articolul 37 TFUE, în timp ce regimurile de autorizare prevăzute la articolul 14 din această lege trebuie să fie apreciate în raport cu articolul 34 TFUE. Guvernul suedez și Comisia consideră că cerința obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul în discuție în litigiul principal trebuie să fie apreciată în raport cu articolul 37 TFUE, în timp ce domnul Visnapuu consideră că ea trebuie apreciată în raport cu articolul 34 TFUE.
- 86 Potrivit unei jurisprudențe constante, normele referitoare la existența și la funcționarea unui monopol trebuie analizate în raport cu prevederile articolului 37 TFUE, aplicabile în mod specific exercitării de către un monopol național cu caracter comercial a drepturilor sale de exclusivitate (Hotărârea Rosengren și alții, C-170/04, EU:C:2007:313, punctul 17 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea ANETT, C-456/10, EU:C:2012:241, punctul 22 și jurisprudența citată).
- 87 În schimb, influența asupra schimburilor din cadrul Uniunii a altor prevederi din legislația națională, care pot fi dissociate de funcționarea monopolului, deși au o influență asupra acestuia, trebuie examinată în raport cu articolul 34 TFUE (Hotărârea Rosengren și alții, C-170/04, EU:C:2007:313, punctul 18 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea ANETT, C-456/10, EU:C:2012:241, punctul 23 și jurisprudența citată).
- 88 În aplicarea acestei jurisprudențe, este necesar să se verifice dacă cerința obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul către consumatori care locuiesc în Finlanda, cerință ce face obiectul celor de a cincea-a opta întrebări adresate, constituie o normă referitoare la existența și la funcționarea monopolului sau o normă care poate fi dissociată de funcționarea monopolului.

- 89 Funcția specifică atribuită monopolului prin articolul 13 din Legea privind alcoolul constă în a-i rezerva acestuia exclusivitatea vânzării cu amănuntul în Finlanda a băuturilor alcoolice. Este exclusă însă din dreptul de exclusivitate al Alko vânzarea cu amănuntul a două categorii de băuturi alcoolice prevăzute de derogările stabilite la articolul 14 din Legea privind alcoolul, vânzare care poate fi efectuată de orice persoană autorizată în mod corespunzător.
- 90 Rezultă din cele care precedă că regimul de monopol stabilit prin articolul 13 din Legea privind alcoolul trebuie examinat în raport cu articolul 37 TFUE, întrucât edictează norme referitoare la existența și la funcționarea unui monopol național cu caracter comercial.
- 91 În schimb, cele două regimuri de autorizare stabilite la articolul 14 din Legea privind alcoolul nu guvernează funcționarea monopolului acordat Alko sau exercitarea drepturilor sale de exclusivitate în sensul jurisprudenței citate anterior, din moment ce prevăd dreptul altor persoane decât Alko, autorizate în mod corespunzător, de a vinde cu amănuntul anumite categorii de băuturi alcoolice. În consecință, cele două regimuri de autorizare pot fi disociate de funcționarea monopolului încredințat Alko și trebuie să fie examinate în raport cu articolul 34 TFUE, după cum au susținut în mod întemeiat guvernele finlandez și norvegian.
- 92 Or, întrebările a cincea-a opta adresate de instanța de trimitere se referă în mod expres la cerința obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul, impusă domnului Visnapuu în cauza în discuție în litigiul principal. O asemenea cerință de autorizare ține în mod necesar de articolul 14 din Legea privind alcoolul și, prin urmare, trebuie să fie examinată în raport cu articolul 34 TFUE, iar nu în raport cu articolul 37 TFUE.
- 93 Totuși, pe baza constatărilor de fapt făcute în decizia de trimitere și rezumate la punctul 32 din prezenta hotărâre, reiese că anumite băuturi alcoolice importate de domnul Visnapuu, în special băuturile spirtoase, nu erau prevăzute de cele două regimuri de autorizare stabilite la articolul 14 din această lege și, în consecință, făceau parte numai din monopolul de vânzare cu amănuntul încredințat Alko în temeiul articolului 13 din această lege.
- 94 Prin urmare, trebuie amintit în această privință că, fără a impune abolirea totală a monopolurilor naționale cu caracter comercial, articolul 37 TFUE prevede organizarea acestora astfel încât să se asigure excluderea oricărei discriminări între resortisanții statelor membre cu privire la condițiile de aprovizionare și de desfacere (Hotărârea Franzén, C-189/95, EU:C:1997:504, punctul 38 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea Hanner, C-438/02, EU:C:2005:332, punctul 34 și jurisprudența citată).
- 95 În acest sens, articolul 37 TFUE prevede ca organizarea și funcționarea monopolului să fie adaptate astfel încât să se asigure excluderea oricărei discriminări între resortisanții statelor membre cu privire la condițiile de aprovizionare și comercializare, așa încât comerțul cu mărfuri provenind din celelalte state membre să nu fie dezavantajat, nici în drept, nici în fapt, în raport cu cel al mărfurilor naționale, iar concurența dintre economiile statelor membre să nu fie denaturată (Hotărârea Franzén, C-189/95, EU:C:1997:504, punctul 40).
- 96 Întrucât dosarul prezentat Curții nu conține informații suficiente în această privință, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă monopolul vânzării cu amănuntul a băuturilor alcoolice, încredințat Alko în temeiul articolului 13 din Legea privind alcoolul, îndeplinește condițiile amintite mai sus.

Cu privire la existența unei măsuri cu efect echivalent unei restricții cantitative la import în sensul articolului 34 TFUE

- 97 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se examineze dacă o reglementare a unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia un vânzător stabilit în alt stat membru este supus cerinței obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi

alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul către consumatori care locuiesc în primul stat membru, atunci când acest vânzător asigură transportul băuturilor respective sau încredințează transportul lor unui terț, constituie o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative la import în sensul articolului 34 TFUE.

- 98 Potrivit unei jurisprudențe constante, interzicerea măsurilor cu efect echivalent unor restricții prevăzută la articolul 34 TFUE are în vedere orice reglementare a statelor membre de natură să constituie, în mod direct sau indirect, efectiv sau potențial, un obstacol în calea comerțului între statele membre (a se vedea în special Hotărârea Dassonville, 8/74, EU:C:1974:82, punctul 5, precum și Hotărârea Rosengren și alții, C-170/04, EU:C:2007:313, punctul 32).
- 99 În raport cu această jurisprudență, trebuie să se constate că cerința obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi alcoolice, precum cea în discuție în litigiul principal, împiedică operatorii stabiliți în alte state membre să importe în mod liber în Finlanda băuturi alcoolice pentru a le vinde cu amănuntul.
- 100 În special, dispozițiile relevante ale reglementării naționale impun mai multe condiții pentru obținerea autorizației de vânzare cu amănuntul, în discuție în litigiul principal. Pe de o parte, articolul 14 al treilea paragraf din Legea privind alcoolul prevede că autorizația de vânzare cu amănuntul a băuturilor alcoolice poate fi acordată oricărei persoane despre care se consideră că îndeplinește condițiile necesare și prezintă încrederea cerută.
- 101 Pe de altă parte, articolul 14 al patrulea paragraf din Legea privind alcoolul precizează că vânzarea cu amănuntul prevăzută la primul și la al doilea paragraf ale acestui articol poate fi efectuată numai într-un punct de vânzare autorizat de autorități, care îndeplinește condițiile privind amplasarea și spațiul de vânzare, precum și pe cele privind funcționarea și în care vânzarea este organizată astfel încât să fie posibilă o supraveghere eficientă.
- 102 În aceste condiții, cerința obținerii autorizației de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul către consumatori finlandezi, în discuție în litigiul principal, poate fi un obstacol în calea comerțului dintre statele membre, în sensul jurisprudenței citate anterior, prin faptul că împiedică operatorii stabiliți în alte state membre să importe în mod liber în Finlanda băuturi alcoolice, pentru a le vinde cu amănuntul.
- 103 Este adevărat că Curtea a decis că dispozițiile naționale care limitează sau interzic anumite modalități de vânzare care, pe de o parte, se aplică tuturor operatorilor vizați ce își exercită activitatea pe teritoriul național și, pe de altă parte, afectează în același mod, în drept și în fapt, comercializarea produselor naționale și a celor provenite din alte state membre nu sunt de natură să constituie un obstacol în calea comerțului dintre statele membre, în sensul jurisprudenței inițiate prin Hotărârea Dassonville (8/74, EU:C:1974:82) (a se vedea în special Hotărârea Keck și Mithouard, C-267/91 și C-268/91, EU:C:1993:905, punctul 16, precum și Hotărârea Ahokainen și Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, punctul 19).
- 104 Cu toate acestea, cerința obținerii autorizației de vânzare cu amănuntul în discuție în litigiul principal nu îndeplinește prima condiție stabilită de Curte în Hotărârea Keck și Mithouard (C-267/91 și C-268/91, EU:C:1993:905, punctul 16), potrivit căreia dispozițiile naționale în discuție trebuie să se aplice tuturor operatorilor vizați care își exercită activitatea pe teritoriul național.
- 105 În ceea ce privește, pe de o parte, cerința obținerii autorizației de vânzare cu amănuntul prevăzută la articolul 14 primul paragraf din Legea privind alcoolul, Curtea constată că aceasta nu se aplică tuturor operatorilor vizați care își exercită activitatea pe teritoriul național. Într-adevăr, Alko deține dreptul de a vinde cu amănuntul toate tipurile de băuturi alcoolice, inclusiv cele prevăzute la articolul 14 din Legea privind alcoolul, în temeiul unei prevederi legale, și anume al articolului 13 din Legea privind

alcoolul. Astfel, Alko nu este obligată să obțină de la autoritățile competente o autorizație de vânzare cu amănuntul, în condiții similare celor stabilite la articolul 14 al treilea paragraf din Legea privind alcoolul.

- 106 Pe de altă parte, autorizația de vânzare cu amănuntul prevăzută la articolul 14 al doilea paragraf din Legea privind alcoolul nu poate fi obținută decât de producătorii de băuturi alcoolice stabiliți în Finlanda, fiind excluși producătorii stabiliți în alte state membre.
- 107 În consecință, cerința obținerii autorizației de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul către consumatori finlandezi, în discuție în litigiul principal, nu îndeplinește prima condiție stabilită de Curte în Hotărârea Keck și Mithouard (C-267/91 și C-268/91, EU:C:1993:905, punctul 16), astfel încât nu este necesar să se analizeze dacă această cerință afectează în același mod, în drept și în fapt, comercializarea produselor naționale și a celor provenite din alte state membre.
- 108 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se statueze că o reglementare a unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia un vânzător stabilit în alt stat membru este supus cerinței obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul către consumatori care locuiesc în primul stat membru, atunci când acest vânzător asigură transportul băuturilor respective sau încredințează transportul lor unui terț, constituie o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative la import în sensul articolului 34 TFUE.

Cu privire la existența unei justificări în sensul articolului 36 TFUE

- 109 Potrivit articolului 36 TFUE, dispozițiile articolelor 34 TFUE și 35 TFUE nu se opun interdicțiilor sau restricțiilor la import, la export sau de tranzit justificate pentru motive de morală publică, de ordine publică, de siguranță publică, de protecție a sănătății și a vieții persoanelor și a animalelor sau de conservare a plantelor, de protejare a unor bunuri de patrimoniu național cu valoare artistică, istorică sau arheologică sau de protecție a proprietății industriale și comerciale. Aceste interdicții sau aceste restricții nu trebuie să constituie însă un mijloc de discriminare arbitrară și nici o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre.
- 110 Reiese dintr-o jurisprudență constantă că un obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor poate fi justificat de motivele de interes general enumerate la articolul 36 TFUE sau de cerințe imperative. Și într-un caz, și în celălalt, măsura națională trebuie să fie de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru ca acesta să fie atins (a se vedea în special Hotărârea Ker-Optika C-108/09, EU:C:2010:725, punctul 57 și jurisprudența citată).
- 111 Guvernele finlandez, suedez și norvegian consideră, contrar domnului Visnapuu, că cerința obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul impusă unui vânzător stabilit în alt stat membru pentru importul de băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul către consumatori care locuiesc pe teritoriul național, atunci când acest vânzător asigură transportul băuturilor respective sau încredințează transportul lor unui terț, este justificată de obiectivul protecției sănătății și a vieții persoanelor enumerate la articolul 36 TFUE. Guvernul finlandez arată printre altele că obiectivul Legii privind alcoolul, astfel cum rezultă din articolul 1 din aceasta, este de a orienta consumul de alcool astfel încât să se prevină efectele prejudiciabile ale substanțelor alcoolice asupra sănătății persoanelor și asupra societății, prin instituirea unui regim de monopol și de autorizare în etapa vânzării cu amănuntul.
- 112 În ceea ce privește în special articolul 14 din Legea privind alcoolul, din această dispoziție rezultă că o autorizație de vânzare cu amănuntul nu poate fi acordată decât unei persoane care îndeplinește condițiile necesare și care prezintă încrederea cerută, conform celui de al treilea paragraf al acestui

articol, și că vânzarea cu amănuntul nu poate fi realizată decât într-un punct de vânzare autorizat de autorități și în care vânzarea este organizată astfel încât să fie posibilă o supraveghere eficientă, în temeiul celui de al patrulea paragraf al articolului menționat.

- 113 În această privință, guvernul finlandez arată că regimul stabilit al autorizației de vânzare cu amănuntul permite să se controleze respectarea de către vânzătorii cu amănuntul a dispozițiilor care reglementează vânzarea băuturilor alcoolice, în special obligația de a vinde numai între ora 7 dimineața și ora 9 seara, interdicția de a vinde persoanelor cu vârsta sub 18 ani și interdicția de a vinde persoanelor în stare de ebrietate.
- 114 În plus, acest guvern susține că nivelul de protecție a sănătății și a ordinii publice pe care politica finlandeză în materie de alcool și l-a asumat ca obiectiv nu poate fi atins prin mijloace mai puțin restrictive decât supunerea vânzării cu amănuntul unei autorizări prealabile sau dreptului exclusiv al monopolului. Astfel, a permite vânzătorilor stabiliți în alte state membre să vândă și să transporte în mod liber băuturi alcoolice către rezidenții finlandezi ar cauza apariția unui nou canal de distribuție a acestor băuturi, care nu ar fi supus niciunui control din partea autorităților competente.
- 115 Curtea a stabilit deja că o reglementare care are ca obiectiv orientarea consumului de alcool în așa fel încât să prevină efectele negative asupra sănătății persoanelor și a societății ale substanțelor alcoolice și care urmărește astfel combaterea abuzului de alcool răspunde unor preocupări privind sănătatea și ordinea publică recunoscute la articolul 36 TFUE (Hotărârea Ahokainen și Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, punctul 28, precum și Hotărârea Rosengren și alții, C-170/04, EU:C:2007:313, punctul 40).
- 116 Pentru ca preocupările privind sănătatea și ordinea publică să poată justifica un obstacol precum cel pe care îl presupune sistemul de autorizare prealabilă în discuție în litigiul principal, este însă necesar ca măsura menționată să fie proporțională obiectivului urmărit și să nu constituie nici un mijloc de discriminare arbitrară, nici o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre (Hotărârea Ahokainen și Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, punctul 29; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Rosengren și alții, C-170/04, EU:C:2007:313, punctele 41 și 43).
- 117 În primul rând, în ceea ce privește caracterul proporțional al măsurii, fiind o excepție de la principiul liberei circulații a mărfurilor, autoritățile naționale sunt cele cărora le revine obligația de a demonstra că reglementarea lor este necesară pentru realizarea obiectivului invocat și că acest obiectiv nu ar putea fi atins prin interdicții sau limitări de o amploare mai redusă sau care să afecteze într-o mai mică măsură comerțul intracomunitar (a se vedea în acest sens Hotărârea Ahokainen și Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, punctul 31, precum și Hotărârea Rosengren și alții, C-170/04, EU:C:2007:313, punctul 50 și jurisprudența citată).
- 118 Cu toate acestea, atunci când o măsură națională intră sub incidența domeniului sănătății publice, trebuie să se țină seama de faptul că sănătatea și viața persoanelor ocupă primul loc între bunurile și interesele protejate de tratat și că le revine statelor membre sarcina de a decide cu privire la nivelul la care înțeleg să asigure protecția sănătății publice, precum și cu privire la modul în care acest nivel trebuie atins. Întrucât acesta poate varia de la un stat membru la altul, este necesar să se recunoască statelor membre o marjă de apreciere (Hotărârea Ker-Optika, C-108/09, EU:C:2010:725, punctul 58 și jurisprudența citată, precum și, în acest sens, Hotărârea Ahokainen și Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, punctele 32 și 33).
- 119 În speță, controlul proporționalității și al necesității măsurilor luate presupune o analiză a împrejurărilor de drept și de fapt specifice situației din Finlanda, pe care instanța de trimitere o poate face mai bine decât Curtea. În consecință, instanței de trimitere îi revine sarcina de a verifica, pe baza elementelor de drept și de fapt de care dispune, dacă sistemul de autorizare prealabilă în discuție în litigiul principal este în măsură să garanteze obiectivul de protecție a sănătății și a ordinii publice și dacă acest obiectiv poate fi atins la un nivel de eficiență cel puțin echivalent prin măsuri mai puțin

restrictive (a se vedea în acest sens Hotărârea Ahokainen și Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, punctele 37 și 38, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea Rosengren și alții, C-170/04, EU:C:2007:313, punctul 55).

- 120 În această privință, trebuie arătat în special că articolul 14 al patrulea paragraf din Legea privind alcoolul stabilește o obligație de a efectua vânzarea cu amănuntul într-un punct de vânzare autorizat. După cum a confirmat guvernul finlandez în ședință, această obligație interzice persoanelor autorizate în temeiul articolului 14 primul sau al doilea paragraf din Legea privind alcoolul să practice vânzarea la distanță a băuturilor alcoolice atunci când asigură transportul acestor băuturi sau încredințează transportul lor unui terț.
- 121 Deși, în principiu, Alko este de asemenea obligată să efectueze vânzarea cu amănuntul într-un punct de vânzare autorizat, în temeiul articolului 13 al doilea paragraf din Legea privind alcoolul, din articolul 13 al treilea paragraf din această lege reiese că Alko poate vinde cu amănuntul băuturi alcoolice prin expedierea acestora la client sau la cumpărător conform unor dispoziții stabilite prin decret. Fiind întrebat cu privire la acest subiect în ședință, guvernul finlandez a confirmat că, în anumite cazuri, Alko are în mod efectiv dreptul de a efectua vânzarea de băuturi alcoolice prin corespondență.
- 122 În aceste condiții, instanței de trimitere îi revine sarcina de a verifica în special dacă obiectivul de a permite autorităților competente să controleze respectarea dispozițiilor care reglementează vânzarea băuturilor alcoolice, cum sunt obligația de a vinde numai între ora 7 dimineața și ora 9 seara, interdicția de a vinde persoanelor cu vârsta sub 18 ani și interdicția de a vinde persoanelor în stare de ebrietate, poate fi atins la un nivel de eficiență cel puțin echivalent printr-un sistem de autorizare care nu ar impune ca vânzarea cu amănuntul a băuturilor alcoolice să poată fi efectuată numai într-un punct de vânzare autorizat de autorități.
- 123 În al doilea rând, pentru ca preocupările privind sănătatea și ordinea publică să poată justifica o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative la import în sensul articolului 34 TFUE, precum cerința obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul în discuție în litigiul principal, mai este necesar ca această cerință de obținere a unei autorizații să nu constituie nici un mijloc de discriminare arbitrară, nici o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre, astfel cum impune articolul 36 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea Ahokainen și Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, punctul 29, precum și Hotărârea Rosengren și alții, C-170/04, EU:C:2007:313, punctul 41).
- 124 În acest sens, și în ceea ce privește regimul autorizației de vânzare cu amănuntul stabilit la articolul 14 primul paragraf din Legea privind alcoolul, care se aplică băuturilor alcoolice obținute prin fermentare și care au o concentrație de alcool etilic de maximum 4,7 % în volum, niciun element aflat la dispoziția Curții nu permite să se considere că motivele de sănătate și de ordine publică invocate de autoritățile finlandeze ar fi fost deturnate de la finalitatea lor și utilizate într-un mod care să creeze discriminări față de mărfurile originare din alte state membre sau să protejeze indirect anumite produse naționale (a se vedea în acest sens Hotărârea Ahokainen și Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, punctul 30, precum și Hotărârea Rosengren și alții, C-170/04, EU:C:2007:313, punctul 42).
- 125 În ceea ce privește regimul autorizației de vânzare cu amănuntul stabilit la articolul 14 al doilea paragraf din Legea privind alcoolul, care permite producătorilor de băuturi alcoolice să își vândă producția proprie, cu condiția ca aceasta să fi fost obținută prin fermentare și să aibă o concentrație de alcool etilic de maximum 13 % în volum, Curtea a arătat deja că acesta este disponibil numai producătorilor stabiliți în Finlanda, fiind excluși producătorii stabiliți în alte state membre.
- 126 Prin acordarea beneficiului acestei derogări numai producătorilor stabiliți în Finlanda, această dispoziție ar putea avea ca efect protejarea producției naționale de băuturi alcoolice obținute prin fermentare și care au o concentrație de alcool etilic de maximum 13 % în volum. Cu toate acestea, existența unui astfel de efect nu este suficientă pentru a stabili că motivele de sănătate și de ordine

publică invocate de autoritățile finlandeze au fost deturnate de la finalitatea lor și utilizate într-un mod care să creeze discriminări față de mărfurile originare din alte state membre sau să protejeze indirect anumite produse naționale, în sensul articolului 36 TFUE și al jurisprudenței citate anterior.

- 127 Fiind întrebare cu privire la acest aspect în ședință, guvernul finlandez a precizat că regimul de autorizare respectiv urmărește, în plus față de motivele de sănătate și de ordine publică amintite anterior, un obiectiv de promovare a turismului, întrucât are vocația de a permite unui număr limitat de producători de băuturi alcoolice stabiliți în Finlanda, care folosesc metode tradiționale și artizanale, să își vândă producția chiar la locul de producție. Acest guvern a amintit, cu titlu de exemplu, anumite vinuri de bace fabricate în fermele situate pe teritoriul finlandez, pe care consumatorii au posibilitatea de a le cumpăra chiar la locul de producție. Guvernul menționat a adăugat că nu intra în atribuțiile sale să autorizeze producătorii de băuturi alcoolice stabiliți în alte state membre să își vândă producția chiar la locul de producție, care se găsește, prin definiție, în afara teritoriului finlandez.
- 128 Revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia, pe baza tuturor împrejurărilor de fapt sau de drept pertinente și mai ales a caracterului limitat, tradițional și artizanal al producției naționale care beneficiază de această derogare, invocat de guvernul finlandez în observațiile sale prezentate Curții, dacă motivele de sănătate și de ordine publică invocate de autoritățile finlandeze au fost deturnate de la finalitatea lor și utilizate într-un mod care să creeze discriminări față de mărfurile originare din alte state membre sau să protejeze indirect anumite produse naționale, în sensul articolului 36 TFUE.
- 129 Având în vedere toate considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările a cincea-a opta că articolele 34 TFUE și 36 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări a unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia un vânzător stabilit în alt stat membru este supus cerinței obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu amănuntul către consumatori care locuiesc în primul stat membru, atunci când acest vânzător asigură transportul băuturilor respective sau încredințează transportul lor unui terț, în măsura în care această reglementare este de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit, în speță protecția sănătății și a ordinii publice, acest obiectiv nu poate fi atins la un nivel de eficiență cel puțin echivalent prin măsuri mai puțin restrictive, iar această reglementare nu constituie nici un mijloc de discriminare arbitrară, nici o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre, fapt a cărui verificare îi revine instanței de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 130 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

- 1) **Articolul 110 TFUE, precum și articolul 1 alineatul (1) și articolele 7 și 15 din Directiva 94/62/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 1994 privind ambalajele și deșeurile de ambalaje trebuie să fie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări a unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, care instituie o acciză pe anumite ambalaje de băuturi, dar prevede o scutire în cazul includerii acestor ambalaje într-un sistem de returnare operațional.**
- 2) **Articolele 34 TFUE și 36 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări a unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia un vânzător stabilit în alt stat membru este supus cerinței obținerii unei autorizații de vânzare cu amănuntul pentru importul de băuturi alcoolice în vederea vânzării lor cu**

amănuntul către consumatori care locuiesc în primul stat membru, atunci când acest vânzător asigură transportul băuturilor respective sau încredințează transportul lor unui terț, în măsura în care această reglementare este de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit, în speță protecția sănătății și a ordinii publice, acest obiectiv nu poate fi atins la un nivel de eficiență cel puțin echivalent prin măsuri mai puțin restrictive, iar această reglementare nu constituie nici un mijloc de discriminare arbitrară, nici o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre, fapt a cărui verificare îi revine instanței de trimitere.

Semnături